

Θέσεις του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου αναφορικά με την αναθεώρηση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης

Σεπτέμβριος 2021

Το Φεβρουάριο του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε σε εφαρμογή τη διαδικασία αξιολόγησης και ενδεχόμενης αναθεώρησης του ευρωπαϊκού δημοσιονομικού πλαισίου. Το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο (ΕΔΣ) συμμετέχοντας στη διαβούλευση **με βασικό άξονα την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της ευελιξίας/αυτονομίας ως προς την άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής και την ύπαρξη ενός ελάχιστου κοινού παρονομαστή ως προς τις δημοσιονομικές υποχρεώσεις κάθε χώρας που θα διασφαλίζει την σταθερότητα του κοινού νομίσματος**, εξειδικεύει τις προτάσεις του ως ακολούθως:

- 1. Η στοχοθεσία των δημοσιονομικών κανόνων πρέπει να αποτυπωθεί θεσμικά.** Ειδικότερα, το ΕΔΣ θεωρεί πως απαιτείται η συμπερίληψη στο προοίμιο των βασικών αρχών των δημοσιονομικών κανόνων που πρέπει να είναι:
 - η διασφάλιση ισορροπίας ανάμεσα στην εθνική αυτονομία ως προς την άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής και τη σταθερότητα του κοινού νομίσματος,
 - η προώθηση του στόχου (στο πλαίσιο των αρχών της δημοσιονομικής υπευθυνότητας) της στήριξης μιας συμπεριληπτικής μεγέθυνσης, της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης και της γενικότερης οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης των χωρών – μελών της ΕΕ.
- 2. Στο πλαίσιο των ανωτέρω αρχών, ως κεντρικός στόχος καθορίζεται η διατηρησιμότητα του δημοσίου χρέους, δηλαδή η διασφάλιση της απρόσκοπτης εξυπηρέτησής του.** Ο στόχος αυτός εξειδικεύεται με την καθιέρωση ποσοτικοποιημένων στόχων για το δημόσιο χρέος, οι οποίοι προσδιορίζονται από την Επιτροπή σε συνεργασία με κάθε κράτος-μέλος, σε ορίζοντα 5 έως 10 ετών, στη βάση ανεξάρτητης εθνικής αξιολόγησης των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών δανεισμού, του προβλεπόμενου μέσου ρυθμού ονομαστικής μεγέθυνσης και του ποσοστού της ανεργίας.
- 3. Βασικός δείκτης – εργαλείο για την επιτήρηση της χαρασσόμενης δημοσιονομικής πολιτικής κάθε χώρας πρέπει να είναι ο έλεγχος του ποσοστιαίου ρυθμού μεταβολής των καθαρών δημοσίων δαπανών** που είναι συμβατός μεσοπρόθεσμα (σε ορίζοντα τριετίας) με τον εθνικό στόχο για τον έλεγχο του λόγου του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ. Ο δείκτης αυτός προσδιορίζεται για κάθε χώρα μετά την αφαίρεση των δαπανών εξυπηρέτησης του δημοσίου χρέους, των δαπανών για δημόσιες επενδύσεις, των εφάπαξ δαπανών και των δαπανών για την επιδότηση της ανεργίας (βλ. σημείο 8). Επιπρόσθετα, το ΕΔΣ εκτιμά πως πρέπει:
 - **να καθιερωθεί εθνική ρήτρα διαφυγής** με βάση ανεξάρτητη εθνική αξιολόγηση των έκτακτων συνθηκών όπως αποτυπώνεται σε αποκλίσεις των βασικών μακροοικονομικών μεγεθών έναντι των στόχων και σε σύγκριση με τα μέσα ευρωπαϊκά δεδομένα,

- **να προβλεφθεί μια σαφώς οριοθετημένη «περίοδος μετάβασης»** προς τους νέους κανόνες η οποία, πέρα από την ανάγκη της κατά το δυνατόν ταχύτερης μετάβασης στο νέο πλαίσιο, θα λαμβάνει υπόψη το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον και τις δυνατότητες κάθε κράτους-μέλους.
4. **Έμφαση στα κίνητρα.** Το υφιστάμενο πλαίσιο λειτουργεί κυρίως στη βάση κυρώσεων. Μολονότι, κάποιου τύπου κυρώσεις πρέπει να παραμείνουν το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο οφείλει να ενισχύσει σημαντικά τη διάσταση των κινήτρων. Η δημιουργία μιας κεντρικής ευρωπαϊκής δημοσιονομικής δυνατότητας (βλ. σημείο 5) με ενδεχομένη δυνατότητα συμμετοχής στα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής, η αναθεώρηση των όρων δανειοδότησης από τον ESM, η μέθοδος χρηματοδότησης που υιοθετήθηκε στα πλαίσια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η διαδικασία ανακατανομής των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων που πραγματοποιείται στο μέσο κάθε Προγραμματικής Περιόδου· όλα τα παραπάνω μπορούν να δημιουργήσουν ένα ισχυρό πλέγμα κινήτρων και ταυτόχρονα να απαλύνουν τις συνέπειες της έντασης της δημοσιονομικής προσαρμογής.
 5. **Ανάπτυξη μιας κεντρικής δημοσιονομικής δυνατότητας (central fiscal capacity),** Προτείνεται η ανάπτυξη μιας κεντρικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο δημοσιονομικής δυνατότητας (central fiscal capacity) επεκτείνοντας την παλιότερη πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2018) για το European Investment Stabilisation Function (EISF). Η χρηματοδότηση αυτής της δυνατότητας μπορεί να προέλθει από κοινούς ευρωπαϊκούς φόρους αλλά και από αξιόγραφα που θα εκδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση.
 6. **Το σύστημα των κινήτρων, η κεντρική δημοσιονομική δυνατότητα και η τυχόν επίκληση της εθνικής ρήτρας διαφυγής προτείνεται να αξιολογούνται και να αναθεωρούνται** ανά πενταετία μετά από πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία θα εγκρίνεται από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
 7. **Διασύνδεση με τις μακροοικονομικές παραμέτρους.** Οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την απόκλιση του αναμενόμενου πληθωρισμού από το στόχο του πληθωρισμού, την φάση του οικονομικού κύκλου και την γενικότερη κατάσταση της οικονομίας συμπεριλαμβανομένου του ύψους του ιδιωτικού χρέους και του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης.
 8. **Εξαίρεση των συγκεκριμένων δαπανών από τον κανόνα των δαπανών.** Συγκεκριμένα:
 - **Αναθεώρηση της υφιστάμενης «ρήτρας επενδύσεων»** και η αντικατάστασή της από έναν απλό και εύκολα εφαρμόσιμο κανόνα βάση του οποίου θα εξαιρούνται οι δημόσιες επενδύσεις.
 - **Εξαίρεση από τον κανόνα των δαπανών της εθνικής συμμετοχής στα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ένωσης.** Κατ' αναλογία για τις χώρες που είναι καθαροί συνεισφορείς στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό προτείνεται η εξαίρεση του ποσού της καθαρής συνεισφοράς στον κοινοτικό προϋπολογισμό.
 - **Εξαίρεση από τον κανόνα των δαπανών, των δαπανών για την αντιστροφή της κλιματικής αλλαγής και την αντιμετώπιση των συνεπειών της καθώς και των δαπανών για την ψηφιακή μετάβαση.** Οι συγκεκριμένες δράσεις πρέπει να οργανωθούν σε μορφή Επιχειρησιακού Προγράμματος (κατά τα πρότυπα του ΕΣΠΑ) του οποίου οι δαπάνες να εξαιρούνται από τον κανόνα των δαπανών ή/και στον υπολογισμό του αποτελέσματος εφόσον προβλέπεται τέτοιος στόχος.

9. Στο νέο δημοσιονομικό πλαίσιο κρίνεται αναγκαία η αναβάθμιση του ρόλου των ανεξάρτητων δημοσιονομικών θεσμών. Οι εθνικοί ανεξάρτητοι φορείς (α) πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο στην εφαρμογή του νέου πλαισίου μέσω της δυνατότητας για εκ των προτέρων αξιολόγηση της συμμόρφωσης των κρατών μελών με τους κανόνες, (β) πρέπει να εκτιμούν παραμέτρους που επιδρούν στο υφιστάμενο δημοσιονομικό πλαίσιο όπως είναι ο χαρακτηρισμός ορισμένων κατηγοριών δαπανών ως εφάπαξ (one offs), το ύψος του δυνητικού ΑΕΠ και του παραγωγικού κενού (output gap), (γ) πρέπει να έχουν διασφαλισμένη την έγκαιρη και ουσιαστική πρόσβαση σε πληροφορίες που απαιτούνται για την επιτυχή εκτέλεση των αρμοδιοτήτων τους.

Για το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Παναγιώτης Κορλίας